

La batalla de l'Ebre

La proposta de transvasament de l'Ebre a Castelló ha estat més criticada pel Govern d'Aragó que per la Generalitat de Catalunya. Els aragonesos volen 32 nous embassaments i 207.000 hectàrees de regadiu. Aigües avall, el Delta espera no ser la víctima.

La consellera valenciana d'Agricultura, Maria Àngels Ramon-Llin (Unió Valenciana), ha encetat novament la guerra de l'aigua de l'Ebre en visitar la zona del Delta i fer pública la seua intenció d'arribar a un acord amb els regants de la zona per transvasar aigua a Castelló. Una maniobra que li permet avançar-se al seu soci de govern, el PP, qui ha de nedar entre dues aigües per fer seu el projecte i, al mateix temps, no molestar els populars aragonesos —que, ara com ara, no volen ni sentir-ne parlar— ni ficar el peu a la galleda del Ministeri de Medi Ambient, que vol preparar el Pla Hidrològic Nacional (PHN) sense pressions. La iniciativa ja ha estat qualificada de “precipitada” per part de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE), el Ministeri, la Generalitat de Catalunya, el govern d'Aragó i els mateixos regants. Tanmateix, les recriminacions més fortes han vingut del secretari d'estat d'Aigües i Costes, Benigno Blanco, i del govern aragonès, que dona prioritat als seus projectes: un total de 32 nous embassaments i més de 200.000 noves hectàrees de regadiu. Els regants del Delta no s'oposen al transvasament i, pel que fa a la Generalitat de Catalunya, fonts oficials de la Conselleria d'Obres Públiques han afirmat a EL TEMPS que cal esperar l'aprovació del PHN i veure satisfetes les necessitats del Principat, però alguns membres del Govern han manifestat que no posarien cap inconvenient polític al transvasament.

Grups ecologistes i la Coordinadora anti-transvasaments de l'Ebre afirmen que el transvasament podria fer perillar el futur del Delta

i tota la població que hi viu, a causa de la salinització.

Un transvasament antic. El projecte de Maria Àngels Ramon-Llin no és nou. De fet és molt semblant al que un governador civil de Castelló, José Antonio Serrano, va proposar fa més de 40 anys, el 1957. En aquell moment, Serrano ja deia que era “una obra que tots els polítics, en vespres d'eleccions, prometien i, una vegada aconseguit el triomf o el fracàs, oblidaven”. La idea és portar aigua de l'Ebre mitjançant un canal que sor-

suspensió de pagaments el 1977. Al traçat, però, li manquen dos quilòmetres entre l'Ebre i el canal, i també el mecanisme per elevar les aigües de Xerta fins a la Vall de l'Infern.

Fonts properes al govern català afirmen que no s'oposarien a aquesta opció ja que també volen satisfer les reclamacions d'aigua de l'Ebre d'alguns municipis del Montsià, com ara Santa Bàrbara. N'hi ha veus, però, que assenyalen que el temps que aquest canal porta en desús l'ha inutilitzat i caldria una inversió multimilionària per fer-lo servir. Així ho indiquen fonts del Consorci d'Aigües de Tarragona, que s'encarrega de gestionar les aigües sobrants de la comunitat de Regants per abastir la Costa Daurada i la ciutat de Tarragona, entre d'altres punts de la demarcació. Precisament aquest model és el que vol copiar la consellera Ramon-Llin: les aigües que vol agafar de l'Ebre corresponen a sobrants de les que pertoquen a la Comunitat de Regants del Delta, que gaudeix d'una concessió de 1.500 hm³/any. La consellera d'Agricultura pretén una inversió de 14.000 milions de pessetes per agafar entre 90 i 200 hm³/any, en funció de les necessitats de reg de les terres del Maestrat i la Plana. Les xifres de l'aigua necessària coincideixen també amb les que proposava l'administració franquista fa 40 anys.

La Comunitat de Regants del Delta són en realitat dues, una que gestiona les aigües del canal a l'esquerra de l'Ebre i una altra que gestiona el canal de la marge dreta. Els presidents dels sindicats de Regs de totes dues comunitats —Manuel Macià, de la marge dreta, i Joel Bo-

Els grups ecologistes acusen els líders dels regants d'intentar vendre l'aigua com si es tractés d'una propietat privada.

tiria de l'embassament de Xerta, passaria per la Sènia (Montsià), Càlig (Baix Maestrat) i Cabanes (Plana Alta) fins arribar als pantans de Maria Cristina i Sitjar, des d'on s'abastiria tota la Plana Baixa.

Bona part d'aquest canal —uns 32 quilòmetres entre Xerta i la Sènia— està fet des de fa 20 anys, com a resultat d'un projecte semblant per fer arribar l'aigua fins a Sagunt —seu dels Alts Forns— per aquest mateix recorregut. L'obra va acabar quan l'empresa adjudicatària del projecte, Portolès i cia., va fer

ARKIU / PRATS I CAMPS

net, de l'esquerra— van rebre a la consellera, que els havia demanat conèixer com s'havia realitzat el trauc d'aigües a Tarragona. Segons Macià, però, el projecte de Ramon-Llin és molt poc sòlid "perquè és una proposta milionària que haurien d'estudiar millor i haurien d'haver consultat amb la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE), entre d'altres entitats". Macià diu que la consellera es precipità ja que "sense haver aconseguit el consens de cap administració o institució implicada es va posar a parlar de portar aigua per al consum humà, per rectificar després i dir que també serviria per a l'agricultura i la indústria". Per la seva banda, el president del Sindicat de Regs de la marge esquerra, Joel Bonet, afirma que "aigua en tenim però per poder cedir-la hem de reunir la Junta General i parlar de les compensacions que ens pugueren donar per recuperar els cabals que ara mateix perdem". Bonet també ha explicat a EL TEMPS que, igual que va passar amb el desviament d'aigües al Camp de Tarragona, "és necessària una llei que ho permeti".

En canvi, la Unió de Pagesos, la

Coordinadora anti-transvasaments i diversos científics consultats per EL TEMPS denuncien que la comunitat de Regants actua com si l'aigua estigués privatitzada i no fos un bé públic. Jordi Prat, responsable de la comissió de l'aigua d'Unió de Pagesos, diu que "la consellera valenciana ho planteja com si es pogués comprar als regants l'aigua sobre la qual tenen una concessió per a regar, però això és com una privatització dels recursos hídrics públics". Prat, doncs, creu que "no es pot parlar sobre aquest tema en termes de compra i venda, mentre l'aigua sigui pública".

També Manel Tomàs, de la Coordinadora anti-transvasaments, considera que "quan els regants venen l'aigua implanten una política hídrica monetarista que després no reverteix sobre els comuns". A més, Tomàs adverteix sobre el perill que "altres comunitats de regants de l'Ebre amunt —on n'hi ha més d'un centenar— se sentin legitimats per fer el mateix que els del Delta" i el problema es generalitze fins constituir una seriosa amenaça per al mateix Parc del Delta.

Qui guanya amb el transvasament?

La Coordinadora anti-transvasaments i alguns científics coincideixen a denunciar que el transvasament beneficia els interessos d'una petita part dels regants, que són els que gestionen el Sindicat de Regs. Les crítiques se centren bàsicament en Joel Bonet, a qui consideren el veritable promotor de la visita de la consellera Ramon-Llin. Carles Ibàñez, ecòleg de la Universitat de Barcelona i representant de la Societat Espanyola d'Ornitologia en el Delta, apunta que Bonet pot tenir interessos ocults en la realització d'un nou transvasament, ara que els ingressos pel de Tarragona han acabat. Manel Tomàs considera que va ser el mateix Bonet qui va animar la consellera valenciana a visitar el Delta. Segons Tomàs "la consellera valenciana va ser invitada per ells perquè comenci a formar-se un estat d'opinió favorable al transvasament a canvi de compensacions pels regants". Però, segons Tomàs, aquestes compensacions "no reverteixen sobre els petits propietaris d'arrossars que treballen els seus camps, sinó en les empreses

El riu Ebre, al seu pas per Amposta. Les poblacions properes al Delta es veurien afectades per les obres que té previstes el Govern d'Aragó.

ARXIU / JOAN JOSEP CAROT

ARXIU / ÀNGEL CATENA

Dalt, el canal Xerta-La Sènia, que no s'ha utilitzat en 20 anys, i que Maria Àngels Ramon-Llin vol aprofitar pel transvasament. Baix, imatge d'una manifestació celebrada el 1990 a Camarles.

que fan les obres en el Delta, que s'enriqueixen mentre aquesta zona s'empobreix més i més".

Ara com ara, Joel Bonet ha de respondre de tres denúncies en contra seua per presumpta apropiació indeguda o malversació de diners públics i per falsetat en document mercantil, segons ha publicat el setmanari *L'Ebre*. Les acusacions atenen "a la desaparició d'una partida de 45 milions de pessetes" segons revelen les auditories de la comunitat de regants de 1994 i 1995 i en un ús indegut de la targeta Visa. La tercera denúncia, segons va publicar *L'Ebre*, ha estat presentada per la Société de Realisations Immobilières, una empresa francesa que afirma que Bonet no els ha tornat 50 milions de pessetes

Ayet (PSPV) ha calculat que el cost de l'aigua del transvasament pot suposar la meitat dels ingressos d'un conreu de cítrics.

que li deixaren per aconseguir un préstec i iniciar un projecte immobiliari en el Delta que finalment es va frustrar.

Una d'aquestes denúncies va ser presentada pel president de la Cambra Arrosera de la Cava i ex-alcalde de Deltebre per CiU, Agustí Castells, que no va voler fer declaracions sobre aquests afers a EL TEMPS.

Segons Manel Tomàs, de la Coordinadora anti-transvasaments, les actuacions de Bonet són la conseqüència de l'estructura de les comunitats de regants del Delta, dominades per grans terratinents, "a causa que les votacions per aquestes comunitats concedeixen un vot per hectàrea en compte d'un vot per persona". Així, Bonet és presi-

dent d'una de les comunitats perquè és l'administrador d'una d'aquestes grans propietats, coneguda com "La bombita".

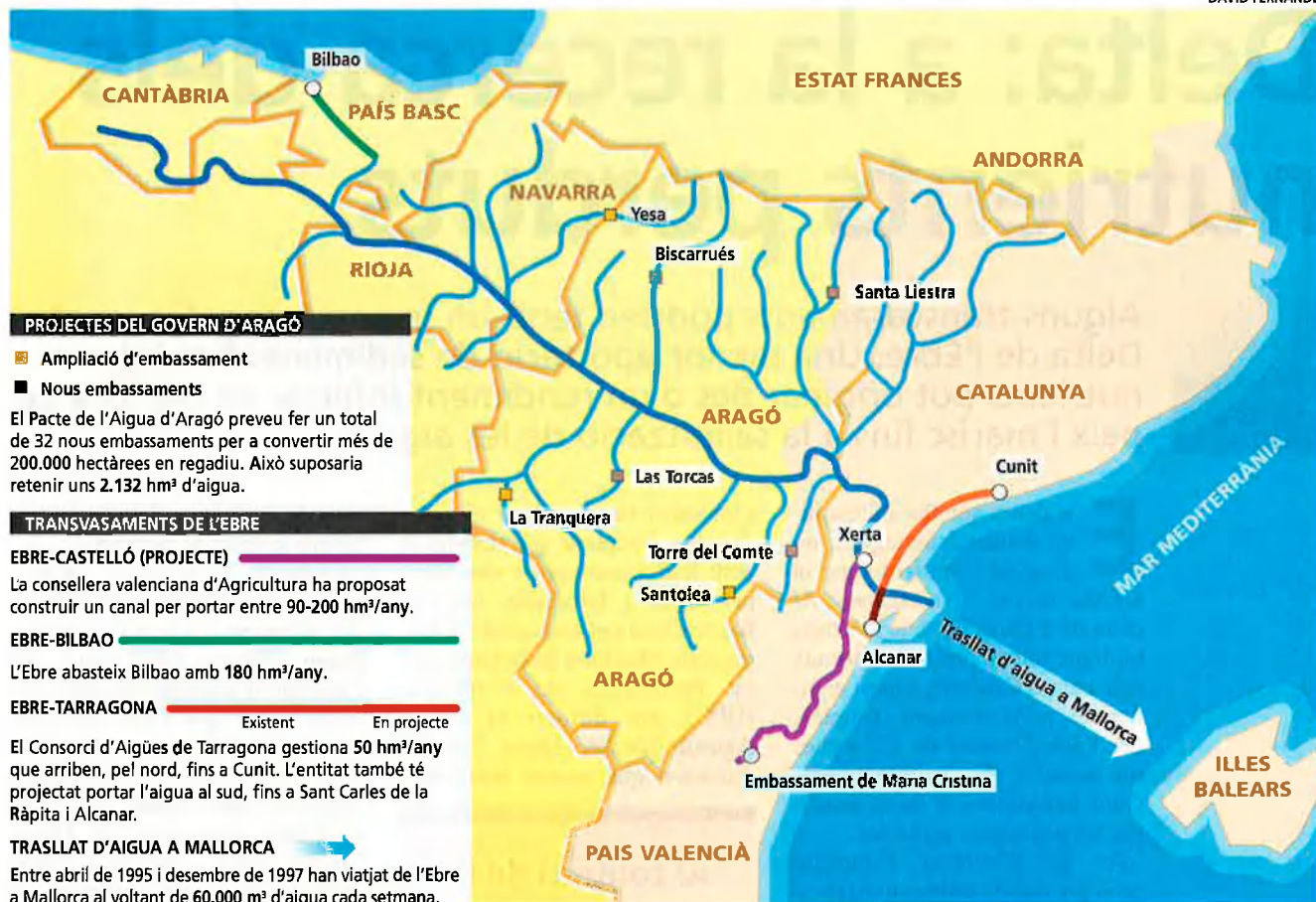
Rendibilitat dubtosa. Un altre dubte que obre la iniciativa de la consellera Maria Àngels Ramon-Llin és la rendibilitat del transvasament. Ja el 1957, quan l'administració franquista va proposar aquesta solució per a les terres de secà de Castelló, dos tècnics del Banc Mundial van posar en dubte la seua rendibilitat. Així ho recorda un testimoni d'aquella inspecció, Rafael Ribés Pla, que va ser president del Sindicat de Regs del pantà de Maria Cristina de Castelló. Segons Ribés, els dos tècnics del Banc Mundial van assegurar que el preu de l'aigua del transvasament seria caríssim per al preu de la taronja, el cultiu més estès a la zona. Quaranta anys després, a Enric Ayet, diputat pel PSPV a les Corts valencianes, tampoc li quadren les xifres: els paràmetres facilitats per la consellera fan pensar que el preu d'un m³ d'aigua en la Plana serà de 35 pessetes. "Això significa —explica Ayet— que per cada reg i fanecada el cost seria de 2.975 pessetes, tot comptant 85 m³ per fanecada. Si el 1997 la mitjana de regs anuals ha estat de 10, significa que anualment cada fanecada tindria uns costos, només en aigua, de 29.750 peses., davant les 17.000 actuals". Aquesta xifra suposa la meitat del que una producció mitjana de cítrics dona en ingressos bruts: 65.000 pessetes.

Ayet, doncs, creu que el càlcul "ens allunyaria de la rendibilitat del transvasament per a l'agricultura". Tot i això, Ayet creu que la província pateix un dèficit hídric de 90 hm³ que fa necessari un transvasament, a més d'una major preocupació en l'estalvi i en el sanejament d'aigües. Amb aquest objectiu, el PSPV demana "que no s'endarreressen més el Pla Hidrològic Nacional i els Plans de Conca".

El secretari de la Comunitat de Regants del pantà de Maria Cristina, per la seua banda, es mostra "favorable a qualsevol proposta de portar més aigua, vinga d'on vin-

tic al que l'administració franquista redactà el 1957

DAVID FERNÁNDEZ

ga". Aquests regants, que reconeixen que la consellera no els ha consultat res, diuen, sobre la rendibilitat econòmica del transvasament, que pot variar molt depenent de com s'amortitze.

El dèficit hídric de Castelló no és una raó suficient per alguns ecologistes i científics. L'ecòleg Carles Ibàñez i l'hidro-geòleg Antoni Canício afirmen que permetre el transvasament a Castelló seria "premiar uns regants que han malbaratat i contaminat els seus aqüífers". Canício, que entre el 1990 i 1991 va treballar en un estudi sobre els recursos hídrics de la zona litoral del País Valencià, afirma que "encara ara molts reguen a l'antiga, per inundació, i adobant moltíssim, cosa que ha provocat que entre un 60% i un 70% dels nitrats baixen als aqüífers soterranis i els contaminen". La conseqüència ha estat que la majoria de l'aigua de les localitats de la Plana tinga una proporció de nitrats entre quatre i dotze vegades superior a la permessa per tal de ser potable. A

més, el reg per inundació ha exhaurit importants aqüífers.

Els projectes de l'Aragó. Ara per ara, la proposta de Ramon-Llin ha quedat aturada per l'oposició frontal del Ministeri de Medi Ambient. El secretari d'estat d'Aigües i Costes, Benigno Blanco, va dir clarament que qualsevol proposta és "precipitada" fins que no s'aprove el Pla Hidrològic Nacional, un pla que trigarà, ja que ha de consensuar els interessos de totes les comunitats autònomes i de les 17 Conques Hidrogràfiques.

Per la seua banda, el govern d'Aragó ha afirmat que "primer s'han de cobrir les nostres necessitats i, a partir d'aquí, es poden estudiar altres possibilitats, ben entès que la Carta de l'Aigua i l'opinió de molts experts són contràries a la interconnexió inter-conques". Les necessitats d'Aragó són, segons el seu govern, les que estan "clarament quantificades en el Pacte de l'Aigua". Segons aquest document, aprovat per les Corts arago-

neses, està previst construir-hi 32 nous embassaments i augmentar-ne la capacitat d'altres fins arribar a retenir 2.132 hm³ més. L'objectiu d'aquest projecte és abastir d'aigua 890.000 habitants i transformar en terres de reg 207.534 ha. Un projecte de dimensions gegantines i conseqüències imprevisibles en comparació amb els 90 hm³ del transvasament de Castelló. Tant ecologistes com científics consultats per EL TEMPS afirmen que si la proposta es realitza com està prevista "és la fi del Delta". Així ho afirma Pedro Arrojo, professor del Departament d'Anàlisi de la Facultat d'Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Saragossa. Arrojo assegura que en els últims 20 anys "l'aigua de l'Ebre que arriba al mar Mediterrani ha patit una davallada del 20% però més d'un 10% no es deu a la baixa pluviometria sinó a un augment del consum, i això sense haver fet transvasaments".

Àlex Milian